

Nr 45

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag rörande beredskapslagring av olja, såvitt propositionen hänvisats till bevillningsutskottet, jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 5 april 1957 dagtecknad proposition, nr 144, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels godkänna av föredragande departementschefen enligt samma protokoll förordade riktlinjer rörande beredskapslagring av olja;

dels ock antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning om oljelagring m. m.; samt
- 2) förordning om oljeavgift m. m.

Propositionen har hänvisats till bevillningsutskottet såvitt avser förslaget till förordning om oljeavgift m. m. och i övrigt till lagutskott.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

I propositionen framlägges ett program för ökad lagring av mineraloljor under femårsperioden 1958—1962. De i programmet uppställda lagringsmålen har bestämts under beaktande av behoven dels under viss krigsperiod, dels vid olika avbrott i oljetillförseln i fred. De bestämmelser, som erfordras för att få till stånd den förutsedda lagerutbyggnaden, upptages i ett i propositionen framlagt förslag till förordning om oljelagring m. m. Enligt denna skall lagringsskyldighet åvila förutom oljehandeln och oljeraffinaderierna, vilka redan enligt nu gällande bestämmelser är lagringspliktiga, även dem som importerar olja för egen förbrukning samt vissa större, huvudsakligen industriella förbrukare. Förordningen ger möjlighet föreskriva att viss del av lagren skall förvaras i skyddade utrymmen. Enligt förslag till förordning om oljeavgift m. m. skall sådan avgift erläggas av den, som icke fullgör sin lagringsskyldighet.

Finansieringen av programmet, som för hela femårsperioden beräknas draga en kostnad av ca 600 milj. kronor, förutsättes skola ske dels genom att de lagringsskyldiga själva i viss utsträckning tillskjuter medel, dels genom att de erhåller visst finansiellt stöd i form av statliga ränte- och amorteringsfria lån.

Det till bevillningsutskottet hänvisade *författningsförslaget* är av följande lydelse.

Förslag
till
Förordning
om oljeavgift m. m.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

I denna förordning förstås med
lagringsskyldig: säljare eller förbrukare av mineralolja, som är lagrings-
skyldig enligt förordningen om oljelagring m. m. ;
olja: sådan mineralolja, som sägs i 2 § sistnämnda förordning; samt
tillsynsmyndigheten: den enligt 3 § samma förordning utsedda myndig-
heten.

2 §.

Lagringsskyldig är pliktig att till staten erlægga oljeavgift,
a) om han erhåller dispens från skyldigheten att hålla lager av olja eller
att förvara oljelager till viss del i bergtrum eller på annat sätt, som inne-
fattar skäligt skydd mot förstöring genom bombanfall eller beskjutning;
eller
b) om han, utan erhållen dispens, försummar skyldighet, som nyss är
sagd.

Oljeavgift utgår ock i fall, varom stadgas i 6 § andra stycket.

3 §.

Oljeavgiften beräknas med tillämpning av bestämmelserna i 4 och 5 §§
efter den myckenhet olja, beträffande vilken lagringsskyldighet eller skyl-
dighet att förvara olja i bergtrum eller på därmed jämförligt sätt icke full-
göres, samt efter den tid, under vilken fullgörandet ej sker. Del av kalen-
dermånad räknas som hel månad.

Oljeavgiften utgör för kubikmeter och år
för bensin och fotogen tjuguåtta kronor,
för motorbrännolja och eldningsolja 1 tjuguen kronor samt
för övriga slag av eldningsolja tjugusju kronor
eller, såvitt rör olja som skall lagras i bergtrum eller på därmed jämför-
ligt sätt, nämnda belopp ökade med sex kronor.

För månad utgör oljeavgiften en tolfedel av ovan angivna belopp.

4 §.

I fall, som sägs i 2 § första stycket a), beräknas oljeavgiften efter den myc-
kenhet och den tid, som dispensen avser.

5 §.

I fall, som avses i 2 § första stycket b), beräknas oljeavgiften efter den
brist, som framgår av avgiven uppgift varigenom bristen först yppats, eller,
om bristen upptäckts vid undersökning, den brist, som därvid konstaterats.

Oljeavgift skall i dylikt fall utgå för tiden från och med den kalendermå-
nad, under vilken uppgiften skolat avgivas eller undersökningen skedde, till

och med den kalendermånad, under vilken enligt meddelat föreläggande rättelse senast skall hava skett. Sker rättelse innan föreläggande meddelats, beräknas oljeavgift för en månad.

Sker ej rättelse, beräknas ny oljeavgift efter den brist, som först uppgives eller konstateras efter det rättelsen senast skulle hava skett, och för tiden från och med kalendermånaden närmast efter samma tidpunkt.

6 §.

Inför någon olja från utrikes ort för försäljning till avnämare inom riket och har han ej tidigare regelmässigt importerat olja, äger tillsynsmyndigheten förelägga honom att hos myndigheten ställa säkerhet, som myndigheten kan godtaga, för den oljeavgift han kan bliva pliktig att erlægga.

Ställes icke säkerhet inom förelagd tid, är importören pliktig att till staten genast erlægga oljeavgift med det belopp, vartill avgiften skolat uppgå, där-
est importören under importåret eftersatt skyldighet att hålla lager svarande mot den myckenhet olja han infört.

7 §.

Oljeavgiften debiteras och uppbäres av tillsynsmyndigheten.

8 §.

Är i fall, som avses i 2 § första stycket, med hänsyn till att den lagrings-skyldige visar sig innehava erforderligt utrymme för förvaring av oljan eller av annan anledning uppenbart, att oljeavgiften, beräknad enligt 3—5 §§, avsevärt överstiger den vinning den lagringsskyldige kan antagas göra genom underlåtenheten att hålla lager till myckenhet eller på sätt som föreskrivits, skall tillsynsmyndigheten förordna om skäligen nedsättning av avgiften. När så finnes skäligt och den lagringsskyldige icke härigenom vinner otillbörlig förmån, må i fall som nyss sagts avgiften helt eftergivnas.

Frågan om nedsättning eller eftergift skall prövas innan avgiften debiteras.

9 §.

Visas i fall, som avses i 2 § första stycket, sedan oljeavgift debiterats, att den lagringsskyldige fullgör vad som åligger honom i fråga om hållande eller förvaring av lager, må tillsynsmyndigheten efter vad som prövas skäligt förordna om återbäring av oljeavgift, vilken belöper på tid då skyldighet som nu sagts fullgjorts.

När särskilda skäl äro därtill, må tillsynsmyndigheten förordna om återbäring av oljeavgift, som utgått enligt 6 § andra stycket.

10 §.

Oljeavgift, som icke inbetalas inom föreskriven tid, må på framställning av tillsynsmyndigheten utmätas. Är säkerhet ställd, må avgiften av tillsynsmyndigheten uttagas därur. Pant må av myndigheten försälgas i betryggande ordning.

11 §.

Över tillsynsmyndighetens beslut enligt denna förordning må klagan föras hos Kungl. Maj:t genom besvär.

Beslut av tillsynsmyndigheten skall lända till efterrättelse utan hinder av förd klagan, där ej annorlunda förordnas.

12 §.

Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, tillsynsmyndigheten äger meddela närmare föreskrifter rörande tillämpningen av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1958; bestämmelserna om beräkning, debitering, nedsättning och eftergift av oljeavgift samt om besvär skola dock tillämpas även dessförinnan, där dispens medgivits från skylldighet att efter ingången av år 1958 hålla lager av olja eller att förvara oljelager till viss del i bergrum eller på annat sätt som innefattar skäligt skydd mot förstöring genom bombanfall eller beskjutning.

Rörande motiveringen för det i propositionen framlagda förslaget till förordning om oljeavgift m. m. hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll.

I anledning av propositionen har väckts följande motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 527 av herr *Osvald* och II: 672 av herr *Kollberg*, vari hemställes, »att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 144 måtte

1) beträffande den föreslagna lagringsplikten för större förbrukare för sin del besluta en sådan utformning av det framlagda författningsförslaget, att möjlighet i första hand öppnas till överenskommelser med de berörda företagen,

2) besluta sådan utformning av finansieringssystemet, att ifrågavarande större förbrukares del av de sammanlagda kostnaderna kommer att utgöra högst 30 procent av de årliga kostnaderna, samt

3) besluta att statsbidragen till anordnande av skyddade lagringsutrymmen i princip måtte bibehållas och att bidragens utformning liksom anslagsbehovet måtte omprövas till nästa års riksdag med hänsyn till finansieringen i övrigt»;

II) de likalydande motionerna I: 528 av herr *Sveningsson m. fl.* och II: 670 av herr *Svensson* i Ljungskile *m. fl.*, vari hemställes, »att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 144 måtte besluta,

1) att den del av kostnaderna för utbyggnadsprogrammet, som enligt departementschefens förslag skulle falla på statsverket och bestridas genom beskattning av flytande bränslen, i princip skall — i likhet med vad oljelagringskommittén föreslagit — i stället bestridas med särskilda pristillägg eller i produktpriserna ingående beredskapsavgifter för lagringsändamål;

2) att beredskapsavgifterna skall för tiden 1 juni 1957–30 juni 1958 fastställas högst till:

för bensin	2 öre per liter
för motorbrännolja	1 öre per liter
för eldningsolja I och II	0,5 öre per liter
för övriga eldningsoljor	0,35 öre per liter;

3) att bemyndiga Kungl. Maj:t att förordna om uttagande av högst ovan angivna avgifter att träda i kraft den 1 juli 1957 och att gälla till den 1 juli 1958, efter vilken tidpunkt avgifterna skall uttagas med de högsta belopp som fastställs av nästa års riksdag;

4) att bemyndiga Kungl. Maj:t att — i enlighet med vad i motionerna angivits — förordna om en särskild stiftelse för dispositionen av de genom pristilläggen inflytande medlen för avsett ändamål, ävensom att fastställa stadgar för nämnda stiftelse»; ävensom

III) de likalydande motionerna I: 529 av herr *Sveningsson m. fl.* och II: 671 av herr *Svensson i Ljungskile m. fl.*, vari hemställes

»A. att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 144 måtte för sin del besluta sådan utformning av det framlagda författningsförslaget

1. att, på sätt som oljelagringskommittén föreslagit, möjlighet i första hand öppnas till överenskommelser med de berörda företagen,

2. att rätten för raffinaderi att till övervägande del fullgöra lagringsskyldigheten i råolja blir införd i författningen, samt

B. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig författningstext».

Motionerna har hänvisats till bevillningsutskottet, i vad de avser förordningen om oljeavgift m. m., samt i övrigt till lagutskott.

Beträffande de skäl, som motionärerna åberopat till stöd för sina yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna II: 670, II: 671 och II: 672.

Utskottet. I propositionen nr 144 framlägges för riksdagens godkännande ett program för ökad lagring av mineraloljor under femårsperioden 1958—1962. Förslagen i propositionen bygger på ett av 1955 års oljelagringskommitté avgivet betänkande, vilket varit föremål för remissbehandling. De lagringsmål som uppställts i programmet har bestämts under beaktande av behoven dels under viss krigsperiod, dels vid olika avbrott i oljetillförseln i fred. Kostnaderna för programmets genomförande har beräknats till 600 miljoner kronor.

De bestämmelser, som erfordras för att få till stånd den förutsedda lagerutbyggnaden, upptages i ett i propositionen framlagt förslag till förordning om oljelagring m. m. Enligt detta skall lagringsskyldighet åvila oljehandeln och oljeraffinaderierna, vilka redan enligt nu gällande bestämmelser är i viss omfattning lagringspliktiga. Vidare skall även de som importerar olja för egen förbrukning samt vissa större, huvudsakligen industriella förbrukare bli lagringsskyldiga. Förordningen ger möjlighet föreskriva att viss del av lagren skall förvaras i skyddade utrymmen. Under vissa förutsättningar äger tillsynsmyndigheten medge dispens helt eller delvis från lagringsskyldigheten eller från skyldighet att förvara lagret till viss del i bergrum eller i annat skyddat utrymme.

Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har den föreliggan-

de propositionen hänvisats till bevillningsutskottets behandling endast såvitt angår det vid densamma fogade förslaget till förordning om oljeavgift m. m. Propositionen i övrigt, d. v. s. de föreslagna riktlinjerna för lagrings-skyldigheten — innefattande lagringsprogrammet och finansieringsformen — ävensom förslaget till förordning om oljelagring m. m., har hänvisats till behandling av lagutskott. Vid sitt ståndpunktstagande till frågan om oljeavgiften har bevillningsutskottet förutsatt, att riksdagen i huvudsak godkänner det i propositionen framlagda förslaget till förordning om oljelagring m. m.

Enligt förslaget till förordning om oljeavgift m. m. är den som är lagringsskyldig enligt förordningen om oljelagring m. m. pliktig att till staten erlægga oljeavgift, dels om han erhåller dispens från skyldighet att hålla lager av olja eller att förvara oljelager i bergtrum eller i annat skyddat utrymme och dels om han, utan erhållen dispens, försummar sådan skyldighet. Vidare är importör i vissa fall skyldig att genast inbetala oljeavgift, om han inte efterkommer föreläggande att ställa godtagbar säkerhet för den oljeavgift han kan bli pliktig erlægga. Avgiftens storlek har beräknats med utgångspunkt från kostnaderna för lagring i cisternutrymmen vid en befintlig anläggning. I syfte att undvika att någon avsiktligt försummar att lagra för att i stället erlægga avgift, har avgiften dock ansetts något böra överstiga de faktiska kostnaderna. En uppräknig av dessa har därför skett med ca 10 procent. För år och kubikmeter har avgiften föreslagits till 28 kronor för bensin och fotogen, 21 kronor för motorbrännolja och tunn eldningsolja samt 27 kronor för övriga eldningsoljor. Vid underlåtenhet att förvara lager i skyddat utrymme förhöjes de angivna beloppen med 6 kronor. Avgiften avses skola utgå efter nyss angivna grunder i de fall, då den lagringsskyldige inte innehar vare sig erforderlig myckenhet olja eller häremot svarande lagringsutrymme. Om det är uppenbart att oljeavgiften är avsevärt större än den vinning, som den lagringsskyldige gör genom att icke fullgöra sin lagringsplikt, kan avgiften nedsättas. Såsom exempel härpå nämnes att han har tillräckligt lagringsutrymme men saknar olja för lagring. Likaså kan avgiften nedsättas, om den lagringsskyldige innehar tillräcklig myckenhet olja, förvarad i s. k. ovanjordsanläggning, men erhåller dispens från skyldigheten att förvara oljan i skyddat utrymme. När så finnes skäligen och den lagringsskyldige inte vinner otillbörlig förmån härigenom, må i nu angivna fall avgiften helt efterges.

Utskottet tillstyrker för sin del att oljeavgift skall utgå i enlighet med vad som föreslagits i propositionen. De föreslagna beloppen för oljeavgiften synes enligt nu rådande kostnadsläge väl avvägda för de fall, då vederbörande underlåter såväl att hålla erforderligt oljelager som häremot svarande lagringsutrymmen. Inte heller har utskottet något att erinra mot förslaget om nedsättning och eftergift av oljeavgiften.

Beträffande utformningen av förslaget till förordning om oljeavgift m. m. har utskottet inte funnit anledning till erinran.

I de i anledning av propositionen väckta motionerna har yrkande om ändring i nyssnämnda förordning icke framställts, varför desamma icke föranleder särskilt uttalande från utskottets sida.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 144, såvitt densamma hänvisats till bevillningsutskottet, antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om oljeavgift m. m.,

B. att följande motioner, nämligen

1) I: 527 av herr Osvald och II: 672 av herr Kollberg,

2) I: 528 av herr Sveningsson m. fl. och II: 670 av herr Svensson i Ljungskile m. fl., samt

3) I: 529 av herr Sveningsson m. fl. och II: 671 av herr Svensson i Ljungskile m. fl.

måtte, såvitt desamma hänvisats till bevillningsutskottet, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 16 maj 1957

På bevillningsutskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjö Dahl, Hagberg*, Spetz, Eriksson, Gustaf Elofsson, Snygg, Erik Jansson, Kronstrand, Oscar Carlsson och Bengtson; samt

från andra kammaren: herrar Kollberg, Sundström, Brandt, Gustafson i Göteborg, Allard, Kärrlander, Vigelsbo, Wiklund, Magnusson i Borås och Anderson i Sundsvall.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.